

K. Mephisto
 Απορροήσεις:
 Αρχιαντ.
 Ορεινός
 Λεοφύλακος
 Πλωτήριος Ανδρέας
 ΑΒ π.Σ. 1939-40
 α. 63

μένα αυτά, ἀνθη καρπούς, πτηνά, ζῶα καὶ χερουβείμ. Τινὰ τούτων ὡς τοῦ ἁγίου
Κωνσταντίνου, τῆς Παναγίας ἐν Φιλιππούπολει Παναγίας Στεφανίμου, ἀγίου Γεωργίου
ἡμεῖς εἶναι θεωροῦμεν καὶ ἀποκαταστάσει. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης, ΠΡΩΤΟ-
ΚΑΛΩΣΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΑΡΔΙΑΣ, ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΤΑΙ ΤΟΝ

Ἡ τέχνη αὕτη συνεχίζουσα τὴν Βυζαντιακὴν παράδοσιν ὑπὸ Ἀραβικὴν τινα καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως ἐπίδρασιν ἵσχετο ἰδίως ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ μακρῇ λεγομένῃ ἀγορῇ, ὅπου ἦσαν τὰ ἐργαστήρια τῶν ξυλογλυπτῶν, πάντων Ἑλλήνων: «Ἄλλοι (Ἑλληνορρομαῖοι) γλύπτουσι καρυόβουλα κατὰ τὴν χρείαν εἰς διάφορα ξόανα καὶ σχήματα διὰ τὰ τέμπελα τῶν ἐκκλησιῶν, εἰκονοστάσια, θρόνους, ἀμβωνας, ἀναλόγια καὶ ἄλλα γλυπτὰ ἐπιπλῆλῃ τῇ στολίσματι τῶν οἰκίων» οὗτοι ἐπιτηδεύονται καὶ εἰς τὸ μωσαϊκὸν ἐξωκόλλημα πολυσχῆμον κοχλιοστράκων (σαδερφίν) καὶ θαλασσίων χελωνῶν...» (*Παπαδοπούλου Ν.*, Ἐρμῆς ὁ κερδοφῶς, τόμ. II, ἔτ. 1817, Βιέννη, σελ. 410). Ἡ ὑποτιθεμένη λοιπὸν *Βουλγαρικὴ ξυλογλυφία καὶ τοξευτική* εἶναι αὕτη ἡ παρακμάσασα Βυζαντιανὴ ἀσκηθεῖσα ἐπὶ τουρκοκρασίᾳ ἐν Βουλγαρίᾳ, -ὡς ἐν Θράκῃ, Μακεδονίᾳ, Μικρῇ Ἀσίᾳ, Ἑλλάδι καὶ ἄλλουσι—ὑπὲρ ἐλλήνων τεχνιτῶν μετακληθέντων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλλοθεν, ὅπου ἵσχετο·

Τοῦτο δὲ εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀμφισβητήσεως· πάντες οἱ διὰ ξυλογλυφῶν κεκοσμημένοι ἐν Βουλγαρίᾳ ναοὶ ἡσάν ποτε ἑλληνικοί, κτισθέντες καὶ διακοσμηθέντες ὑπὸ τῶν κατὰ πόλεις Ἑλληνικῶν κοινοτήτων δι' Ἑλλήνων τεχνιτῶν, διατηρούντων τὴν Βυζαντινὴν παράδοσιν, καταληφθέντες δὲ εἴτα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, οἱ μὲν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ὅτε διεκρίθησαν φυλετικῶς οἱ ὁμόδοξοι καὶ συνεκκλησιαζόμενοι Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι, οἱ δὲ κατὰ τὸ 1906, ὅτε κατελύθησαν αἱ ἐν τῇ Βουλγαρικῇ κράτει ἑλληνικαὶ ὁρθόδοξοι κοινότητες καὶ οἱ ναοὶ αὐτῶν μετὰ τῶν κτημάτων καὶ εὐαγῶν ἰδρυμάτων περιήλθον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων. Οὕτω οἱ μνημονευόμενοι ὑπὸ τοῦ Κόϊτσεφ ναοὶ τῆς ἁγίας Μαρίνης, ἁγίας Κυριακῆς, τῆς Παναγίας ἐν Φιλιππουπόλει, τῆς Παναγίας ἐν Στενιμάχῳ, τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἐν Τυρνόβῳ, τοῦ Σωτήρος ἐν τῇ παρακειμένῃ τῇ Τυρνόβῳ κομπολόει Ἀρβανάσι (Ἀρβανιτοχωρίῳ), ἄλλοτε ἀποκλειστικῶς οἰκουμένη ὑπὸ Ἑλλήνων, τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Παναγίας ἐν Σιστοβίῳ, τῆς Παναγίας ἐν Τατάρ-Παζαρτζικίῳ, τῶν ὁποίων οἱ ἐξυλογλυφημένοι ἄμβωνες, ἀρχιερατικοὶ θρόνοι, εἰκονοστάσια, τέμπλα καὶ κιβούρια εἶναι ἀξιοθέατα καὶ ἐλέγχουσι τέχνην, ἡσάν ποτε ἑλληνικοί. Ἀλλὰ καὶ ὁ Βουλγαρικὸς ναὸς τῆς μονῆς Ρήλας καὶ δύο-τρεῖς ἄλλοι, οἵτινες ἀνηγέρθησαν καὶ διακοσμήθησαν καθ' οὗς χρόνους καὶ οἱ Ἑλληνικοί, πάντως ἔσχον τὸν ξυλογλυπτικὸν τὸν διάκοσμον παρ' Ἑλλήνων μετακλήτων τεχνιτῶν, ἀφοῦ εἶναι ὁ αὐτὸς τῶν ἄλλων ναῶν. Ὁ αὐτὸς δὲ ξυλογλυφικὸς διάκοσμος ἀπαντᾷ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις ναοῖς ἐν Ἑλλάδι, ταῖς νήσοις, τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, τῇ Συρίᾳ καὶ ἄλλαχού, ὅπου Βουλγαρικὸς ποῦς δὲν ἐπάτησεν.

Αρ. 38

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
*Πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν συνέλλιον περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας
 Παρασκευῆς ἀποσπασμένης ἀπὸ τῆς μητροπόλεως*

(Κώδ. Ν. σελ. 150, ἔτ. 1836, IX)

Καὶ πρὸς πᾶσαν μὲν αἴτησιν τὸ εὐλογον συνεπαγομένην ἴδοιτε ἂν τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐμένειαν πρόχειρον, τὰς δὲ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἱερῶν καταστημάτων τεινούσας τῶν εὐσεβῶν αἰτήσεις καὶ οὐ μόνον τὸ φιλάδελφον ἐπιδεικνυόμενας ἀλλὰ καὶ πρὸς ψυχικὴν συμβαλλομένας ὠφέλειαν εὐμενέστερον ἀποδεχομένη ἢ κοινὴ φιλόστοργος μήτηρ τῆς προσηκούσης ἀξιοῖ προστασίας καὶ ὅσα μονιμότητος καὶ εὐσταθείας ἐκείνων παραίτια προθύμως ἐπιδαψιλεύει διὰ γραμμάτων αὐτῆς πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν ἀπαρέμπτων καὶ τῷ χρόνῳ συμπροϊούσαν τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν πραγματευομένη καὶ ὁμοῦ τὸ προνοητικὸν αὐτῆς ποιουμένη διάδηλον, ὥς ἂν τοῖς ἐξῆς. Ἐν γὰρ τῇ πολιτείᾳ Φιλιππουπόλεως εἰς μαχαλὲν Τὲπ ἀλτῇ λεγόμενον διετέλει κείμενον πρὸ πολλῶν χρόνων παρεκκλήσιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ὅπερ ἐκ τῆς παλαιότητος κινδυνεῦον ἐρείπιον κατασταθῆναι ἐσχάτως οἱ τῆς πολιτείας ταύτης πρόκριτοι χριστιανοὶ ἐπεχείρησαν μὲν διὰ κοινῆς αὐτῶν φιλοτίμου συνδρομῆς καὶ δαπάνης ἀνοικοδομήσαι καὶ ἐπισκευάσαι καὶ ὑψηλὸς τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀδείας ἐξεδόθη βασιλικὸς ὁρισμός, συσχεψάμενοι δὲ μετὰ τοῦ γνησίου κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἱερωτάτου μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Θωάρχης Δρογοβητίας, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀ-